

řádový odznak jako u třídy III., avšak o čtvrtinu menší, na levé straně prsou na stuze se ztuženou kokardou červeno-bílou; u třídy V. (rytířů) řádový odznak jako u třídy IV., avšak místo částí zlatých stříbrné a stuha bez kokardy. — Řádových vyznamenání jest úhrnem ve třídě I. 150, II. 300, III. 750, IV. 2000, V. 5000. Presidentu republiky činí návrhy na propůjčení řádu i na udělení medaile vláda republiky. Řád po smrti vyznamenaného se vrací, medaile nikoli.

Řádovým odznakem jest pětidílná hvězdice s paprsky rozeklanými ve tři hroty, spojenými lipovými lístky a smaltovanými granátově, se zlatými okraji. Na středu hvězdice je připevněn stříbrný lev malého státního znaku, kdežto na zadní straně je střední kruh s monogramem ČSR a nápisem „Pravda vítězí“. Paprsky této strany rovněž granátově smaltované nesou štíty se znaky českým, moravským, slezským, slovenským a podkarpatsko-ruským. Hvězdice visí na lipové větvi, přes jejíž střed jsou zkříženy u řádu za zásluhy vojenské dva meče, u řádu za zásluhy občanské dvě palmy. Stříbrná osmihranná hvězda lehce fasetovaná nese kruh granátově smaltovaný se stříbrným lvem a s nápisem „Pravda vítězí“. Medaile mají na přední straně lva z malého státního znaku a řádové heslo „Pravda vítězí“, na straně zadní monogram ČSR a na obrubě nápis „Uděleno v uznání zásluh“. Posléze řetěz skládá se ze 20 článků spojených dvěma řetízky. Ve středu je článek závěsný s monogramem ČSR a po obou jeho stranách střídají se články, tvořící malý státní znak s články z iniciálek ČSR. Kancelář presidenta republiky vydala r. 1925 bohatě vypravenou česko-francouzskou brožuru „Československý řád B-ého lva a Československá medaile B-ého lva“, v níž uvedena jsou všechna vládní nařízení řádu se týkající jakož i stanovy řádové s četnými obrazy, i barevnými, řádových odznaků.

Literatura.

E. Sobota: „Šlechtictví, řády a tituly“ v Zahraniční politice 1926.

Jiří St. Guth-Jarkovský.

Biografie.

I. Úvod. B. jako veřejné podniky zábavní nepodléhají předpisům živnostenského řádu (čl. V., lit. o, zák. č. 227/1859 ř. z. a § 251, odst. 2, lit. n, zák. č. 259/1924 Sb.), nýbrž jsou upraveny předpisy povahy

policejní. Až do konce roku 1912 nebylo v zemích historických zvláštních předpisů upravujících otázky kinematografické. Kinematografická představení podléhala — jako ostatní veřejná představení — dekretu dvorní kanceláře z 6. I. 1836, č. 5 Sb. z. pol. K provozování těchto představení bylo potřebí povolení, které udílela místodržitelství, resp. zemské vlády podle § 8 zák. č. 44/1868 ř. z. Podle těchto předpisů měly úřady úplně volnou ruku nejen co do odeprání kinematografických licencí, nýbrž i co do podmínek, jež uděluje takovou licenci mohly předepsati. V cit. dvor. dekretu sluší hledati zákonný podklad min. nař. č. 191-1912 ř. z. o pořádání veřejných představení kinematografických, jehož předpisy se staly podle zák. č. 11/1918 Sb. součástí právního řádu Československé republiky a jsou dodnes veřejnoprávním základem b-ického podnikání v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a v územích inkorporovaných. Na Slovensku upravuje tyto otázky nařízení ministraplnomocníka vlády Československé republiky pro správu Slovenska z 1. XI. 1919, č. 174/1919 (Úradné Noviny, roč. I., č. 40). Toto nařízení, jež bylo vydáno na základě zák. č. 64/1918 Sb. (Boh. adm. 758, 1961) a nahradilo stran kinematografů nař. 4. VIII. 1901, č. 64573/1901 vn., platí nyní s tou obměnou, že na místě kompetence zplnomocněného ministra nastupuje kompetence ministerstva vnitra. Na Podkarpatské Rusi jsou b. upraveny dosud jediné nař. č. 64573/1901 vn.

II. B-ická licence. Podle nař. č. 191-1912 ř. z. a nař. č. 174/1919 Úr. Nov. lze pořádati veřejná představení b-ická jen na základě úřední licence, která je ryze osobním oprávněním majitele licence, na kterého zní, a nesmí býti převedena na jině osoby ani smlouvou ani posloupností dědickou. Tuto licenci udělují v historických zemích zemské správy politické, na Slovensku ministerstvo vnitra (§ 4 cit. nař.). Tyto úřady, rozhodující o žádostech za licence, mají po objektivní stránce přihlížeti k existujícím podnikům stejného druhu, k potřebě, aby tyto podniky byly rozmnoženy, a k účelům, jimž má výnos podniku připadnouti (§ 5). Na Slovensku jest mimo to hleděti na účely, kterým má podnik sloužiti, a na to, aby b. byl podnikem sloužícím všeobecnému prospěchu veřejnosti (§ 5, odst. 4, nař. č. 174/1919).

Po subjektivní stránce předpisuje se v § 7 obou cit. nař. souhlasně, že licence se nesmí udělit: 1. nelze-li u žadatele ná-

sledkem odsouzení trestním soudem nebo za příčinou jeho způsobu života nadíti se spolehlivosti, které je ku provozování třeba; 2. jsou-li proti žadateli nebo proti osobám, které s ním žijí v rodinném svazku, skutečnosti, které odůvodňují domněnku, že by se zneužívalo podniku pro vedlejší účely; 3. nemá-li žadatel práva spravovati samostatně svoje jmění; 4. má-li již žadatel b-ovou licenci. V § 5 nař. č. 191/1912 ř. z. se ustanovuje po této stránce, že bude v prvé řadě přihlíženo k žadatelům, o nichž je spolehlivě zjištěno, že výnos podniku přispěje trvale dobročinným účelům, a v § 5 nař. č. 174/1919, že o licenci může žádati jen příslušník Československé republiky a že při žadatelích jednotlivcích bude se přihlížeti jmenovitě na osoby z řad kinematografického personálu, invalidů a válečných poškozců, a že tělocvičné jednoty a jiné kulturní a humanitní společnosti mají přednost před žadateli jednotlivci. Z těch norem plyne, že právní řád platný na území republiky mimo Podkarpatskou Rus nepřiznává právního nároku na udělení licence ku pořádání veřejných představení b., nýbrž, že jest udělování těchto licencí ponecháno zcela volné úvaze úřadů, jež jest obmezena jen v tom směru, že některým osobám licence udělena býti nesmí. Totéž platí o obnově licence jednou udělené. Úřady, rozhodující o žádostech za udělení nebo obnovu licence, nejsou vázány na určité důvody (Boh. adm. 482, 678, 758, 1926, 1956, 2159) a mohou odepríti b-ickou licenci neudávajíc žádných důvodů. — Na Podkarpatské Rusi udělují podle nař. č. 64573/1901 vn. povolení ku pořádání zábavních podniků, pod které jest zařaditi také b-ická představení, je-li žadatel československým státním občanem, policejníředitelství v Užhorodě, policejní komisařství v Mukačevě, Berehově a Hustu pro své policejní obvody, jinak okresní hlavní služný (§ 2); cizincům uděluje takové povolení ministerstvo vnitra (§ 3). Licence má býti udělena, nelze-li její odeprění odůvodniti zdravotními, bezpečnostními nebo jinými policejními ohledy a jestliže žadatel prokáže úředním osvědčením mravní spolehlivost svoji a osob zaměstnaných v jeho podniku a podá náležitou záruku, že on i osoby v podniku zaměstnané budou přesně zachovávat policejní předpisy (§ 6). Mimo to v místech, kde není státní úřad policejní, je před započítím každého představení třeba povolení obecního představenstva (§ 10).

III. Provozovací podmínky. Udělením licence se zakládá pro licenciáta subjektivní právo, jehož obsah je vymezen v prvé řadě zněním uděleného povolení, na druhém pak místě předpisy cit. nař. V tomto směru buď uvedeno, že b-ická licence se uděluje buď s pevným stanovištěm, t. j. ku pořádání představení na jednom místě nebo na dvou různých stanovištích, a neb jako licence kočovná pro určitá místa nebo obvody (§ 2 nař. č. 191/1912 ř. z. a nař. č. 174/1919). Licence opravňuje 1. předváděti přírodní obrazy a události skutečného života mimo výjevy, které byly uspořádány za účelem představení nebo kinematografického zobrazení, nebo 2. pořadati kinematografická představení všeho druhu (§ 3 cit. nař.).

Na Slovensku zahrnuje licence mimo to v sobě oprávnění doprovázeti představení hudbou. V zemích historických licence b-ická sama o sobě k těmto produkcím neopravňuje, právě tak, jako neopravňuje i na Slovensku k ostatním produkcím, zpěvním doprovodům předváděných filmů, varietním vložkám a podobně. Provozování musí býti zahájeno do šesti měsíců po doručení licence a nesmí se přerušiti na dobu delší šesti měsíců. Povolující úřad může tuto lhůtu prodloužiti až na dobu jednoho roku, závisí-li zahájení nebo opětné zahájení podniku na dokončení úředně nařízených stavebních úprav (§ 8 cit. nař.). Provozování licence se nesmí pronajmouti. Provozování zástupcem (obchodvedoucím) smí nastati toliko, když bylo úředně schváleno, a přísluší v tomto případě závazky uložené majiteli licence též obchodvedoucímu (§ 9). Zemře-li majitel licence, udělí se na pouhé oznámení licence pro zbývající dobu vdově po majiteli licence, která není vlastní vinou rozvedena, předpokládajíc, že není vyloučena z nabytí licence, nebo nezletilým descendentům oprávněným k dědictví po licenciátovi. Vdova ztrácí licenci, provdá-li se (§ 10). Licence smí býti provozována jedině v provozovně, jež byla uznána způsobilou povolujícím úřadem. Provozování kočovného podniku je závislé na tom, že každé stanoviště bylo schváleno místním úřadem policejním (§ 6). Při obsluze projekčního přístroje smí býti zaměstnán jen operatér, který vykonal s úspěchem zkoušku odborné způsobilosti, kterou může prokázati úředním vysvědčením a má mimo to potřebnou spolehlivost a způsobilost po stránce mravní a fysické (§ 11). Představení lze ohlašovati pouze názvem, který byl

úředně schválen. Reklamní listy, plakáty, programy a jiná návěští nesmějí obsahovati žádné obrazy, popisy a vysvětlivky, k jejichž předvádění nebylo dáno povolení. Jsou zapovězena návěští, podle kterých se lze nadíti nemravných předvedení nebo která jsou vypočtena na zvědavost odporující mravům (§ 25). — V nař. č. 64573/1901 vn. není zvláštních předpisů o provozování b-ických představení a bude věcí povolu-jícího úřadu, aby ustanovil v licenci podmínky, jichž je dbáti při provozování (§ 8).

V historických zemích a na Slovensku může úřad, jsa oprávněn odepřít licenci podle volné ničím neobmezené úvahy, uložit mimo to vedlejší závazky a povinnosti, o kterých v cit. nař. není řeči, tedy také na příklad přispívati z výtěžku podniku na kulturní a humánní účely. Zákonný podklad, jinak nutný pro takovéto dávky, je nahražen tím, že strana přijímajíc licenci se dobrovolně podrobí vedlejším ustanovením licence (Boh. adm. 1773).

IV. Censura. Podle § 16 nař. č. 191-1912 je k veřejnému předvedení každého kinematografického obrazu potřebí schválení zemského úřadu politického, u něhož je zřízen poradní sbor. Votum členů tohoto sboru nemá na rozhodnutí zemského úřadu politického žádného účinku právního. Úřad musí odepřít povolení, i přes opačné votum tohoto sboru, jestliže by výjev zakládal skutkovou povahu trestného činu, mohl ohrožovati veřejný pokoj a pořádek nebo přičil se slušnosti a dobrým mravům. Jestliže by předvedení filmu jinak nezávadného mohlo míti škodlivý vliv na mladistvé osoby po stránce mravní nebo intelektuální, musí úřad odepřít povolení ku předvádění při představeních, k nimž mají přístup děti a mladistvé osoby do 16ti let (§ 17). Výnosem z 16. VI. 1919, č. 22621 (Věstník, roč. I., str. 115), zrušilo ministerstvo vnitřní administrativní opatření, které je s hlediska úspornosti úplně odůvodněno, není v souladu s kompetenčním předpisem shora cit. dekretu z r. 1836 a §§ 15 a násl. nař. č. 191/1912 ř. z. Shora zmíněné materiálně právní předpisy o censure nebyly tímto opatřením ministerstva vnitřní dotčeny. — Podle § 19 nař. č. 174-

1919 neschvální censurní komise bratislavská obrazů, jestliže některý výjev zakládá skutkovou podstatu nějakého trestného činu, je s to ohroziti veřejný pořádek, přiči se slušnosti a dobrým mravům, ohrožuje náboženské city diváků, má tendenci nepřátelskou státu neb vojenské správě, je s to poškoditi výchovné snahy u dítek neb osob mladších 16ti let neb lidovýchovné snahy vůbec. Censurní povolení lze odvolati neb obmeziti, jestliže dodatečně vyjde najevo, že mělo býti odepřeno z důvodů shora uvedených (§ 19 nař. č. 191/1912 ř. z., § 21 nař. č. 174/1919).

Na Podkarpatské Rusi není zvláštních předpisů o censure filmů a bude také v tomto směru rozhodno, co úřad předpíše v licenci.

V. Dozor na b. Policejní dozor na b. vykonávají jednak státní úřady politické a policejní, jednak členové censurního sboru a zástupci korporací povolani k této funkci úřadem. Za účelem dozoru musí majitel b-u míti v hledišti pro dozorčí orgány dvě místa, z nichž lze sledovati průběh představení, a jest povinen na žádost úředního orgánu nebo uvedených osob předložit po každém představení censurní lístek o předvedeném obrazu (§ 22 nař. č. 191-1912 ř. z. a § 30 nař. č. 174/1919). — Přestoupení licenčních podmínek se stíhá trestem, a to v historických zemích podle nař. č. 198/1857 ř. z. pokutou od 2—200 Kč nebo vězením od 6 hod. do 14 dnů, na Slovensku podle § 33 nař. č. 174/1919 pokutou až do 1000 Kč, v případě nedobytnosti vězením jednoho dne za pokutu 20 Kč, na Podkarpatské Rusi podle § 76 zák. č. XL/1879 pokutou do 200 Kč.

Nejhlubším zákrokem dozorčím je odnětí licence, které nastane: 1. nebude-li provozování zahájeno v šestiměsíční lhůtě nebo přerušil-li se na tuto dobu; 2. nevyhovuje-li podnik předepsaným požadavkům zdravotní, stavební, požární a bezpečnostní policie; 3. překročí-li majitel licence (zástupce) opětně některou provozovací podmínku přes to, že byl pro takový přestupek již dvakrát (na Slovensku jednou) potrestán, a stane-li se tím pochybnou spolehlivost, které je třeba ku provozování b-u; 4. nastoupí-li v osobě majitele licence některá z okolností, pro kterou nelze licenci uděliti.

Podle nař. č. 191/1912 ř. z. bude licence mimo to odňata, nepoužívá-li se výnosu podniku trvale k dobročinným účelům, které byly směrodatné pro udělení licence,

a podle nař. č. 174/1919, zneužívá-li se licence ke krytí osob neoprávněných ku provozování licence nebo nezaplatí-li licenciát daní za předešlý rok. Na Podkarpatské Rusi může býti povolení odvoláno, jestliže produkce se stane nebezpečnou se zřetelem na veřejnou mravnost, veřejnou bezpečnost, veřejný pořádek a klid, nevyhovuje-li majitel licence nebo člen jeho podniku policejním předpisům (na př. také předpisům o hlášení cizinců, o cestovních pasech) nebo uchýlil-li se majitel licence jakkoli od obdržného povolení (§ 12 nař. č. 64573-1901 vn.).

VI. Školní kinematografie. Vyučování školní mládeže za pomoci filmu, jsouc částí vyučování školního, nepodléhá policejním předpisům, upravujícím veřejné předvádění filmů, o nichž je řeč shora.

Literatura.

Heller: „Úvod do práva kinematografu“ (Sborník věd práv. a stát., roč. XIII); Pavlásek: „Sbierka predpisov správnych a policajných platných na Slovensku, čiastka II.“, 1925; Hellwig: „Rechtsquellen des öffentlichen Kinematographenrechts“, 1913, Eger; „Kinoreform und Gemeinden“, 1921; Aleignen: „Le code du cinéma“.

Václav Dusil.

Biskup

viz Katolická církev.

Blokáda

je starý institut mezinárodního práva. Znamená uzavření břehu válečnými loďmi za tím účelem, aby byla omezena nebo úplně přerušena doprava z moře do uzavřeného území a naopak. Bl. vyvinula se jako institut válečného práva a patří ku pravidelným prostředkům války námořní. Stát, jenž blokuje nepřátelské břehy, chce především zabrániti, aby blokovánými cestami dovážen byl nepříteli válečný materiál, po př. jiné potřeby pro vedení války; mimo to chce tím nepříteli vůbec znesnadniti, po př. i znemožniti hospodářský styk s ostatním světem, podlomiti jeho hospodářský život a tak jej učiniti neschopným k boji. Ve válce pozemní rozumí se bl-ou uzavření pevnosti, města nebo místa za tím účelem, aby bylo přerušeno každé jeho spojení se světem. Je to dovolený prostředek válečný. Přistoupí-li k tomu boj, mluví se o obležení. Během času stalo se zvykem užívati bl-y i mimo válku jako donucovacího

prostředku za účelem splnění kladených požadavků. Odtud rozeznává se bl. válečná a neválečná (mírová).

I. Válečná blokáda. Myslí se tu jen na bl. námořní. Je pravoplatna, jsou-li splněny tyto tři podmínky: 1. byla-li řádně vyhlášena; 2. byla-li ostatním státům (po př. i jednotlivým loďm na širém moři) notifikována; 3. je-li efektivní, t. j. je-li prováděna dostatečným počtem válečných lodí, takže břeh je skutečně uzavřen a „prolomení“ bl-y spojeno s nebezpečím zázkroku blokujícího válečného loďstva. Právní sankce předpisů o bl-ě válečné je velmi přísná; loď, která se pokusila o prolomení bl-y, propadá kořistnímu právu — může býti zabavena i se svým nákladem. Při tom se přiznává válečným loďm právo pronásledovati loď, která se pokusila prolomiti bl-u, i do širého moře. Neuznává se však při bl-ě t. zv. teorie jednotné cesty. Požadavkem efektivity měla býti znemožněna t. zv. bl. papírová, t. j. bl. pouze nařízená a válečnými loďmi na místě neprováděná. I taková bl. poskytovala dříve právní titul k zabavování lodí nerespektujících zákaz. Jelikož nebylo k takové bl-ě třeba velkého válečného loďstva, zneužívalo se jí někdy měrou takovou, že svoboda neutrální plavby na moři stala se toliko zbožným přáním. Je známo, k jakému zneužívání papírové bl-y došlo za válek napoleonských. Požadavek efektivity bl-y byl sice vznesen již r. 1780 státy, které pod vedením Ruska vyhlásily t. zv. ozbrojenou neutralitu (čl. 4. příslušného prohlášení žádal, aby blokový břeh byl uzavřen válečnými loďmi blízko sebe rozeštavenými), ale praxe nedbala tohoto požadavku. Teprve známá **P a ř í ž s k á d e k l a r a c e o n á m o ř n í m p r á v u**, usnesená na Pařížském kongresu r. 1856, uzákonila tento požadavek, ale tak, že stačí uzavření válečnými loďmi křižujícími (jen když akční obvody jednotlivých válečných lodí tvoří uzavírající řetěz). Ustanovení Pařížské deklarace je dosud platným právem. Mnohé otázky jsou v praxi sporné. Systematické úpravy mělo se dostati tomuto důležitému institutu válečného práva námořního t. zv. **D e k l a r a c í l o n d ý n s k o u**, usnesenou konferencí námořních států r. 1909. Ale deklarace tato nebyla ratifikována a nestala se tudíž platným právem. Na počátku světové války se zdálo, že pravidla Londýnské deklarace, která byla respektována již ve válce italsko-turecké 1912, budou uznána a praktiko-